

УДК 355.45

DOI 10.59226/2786-6920.1.2025.160-166

КОЧЕРГА ДАНИЛО АНАТОЛІЙОВИЧ

*начальник служби планування розвитку спроможностей
відділу стратегічного і середньострокового планування
та сумісності з військовими структурами НАТО
Головного управління Національної гвардії України
<https://orcid.org/0009-0002-3129-4198>*

РОЗВИТОК СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВОЄННОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ РОЗВ'ЯЗАННЯ

У статті уточнено функції системи забезпечення воєнної безпеки, з-поміж яких цілепокладання, цілевизначення, цілереалізація, інформаційна, інформаційно-аналітична, програмно-практична, організаційно-управлінська, інтеграційна, діагностична, прогностична, планування, програмно-адаптивна, науково-адаптивна, координаційна, інформатизаційна, моніторингу суб'єктів реагування на загрози воєнній безпеці, кризові ситуації у військовій сфері.

Доведено, що проектування і конструювання системи забезпечення воєнної безпеки має здійснюватися в рамках теорії війни, теорій міжнародної та національної безпеки, теорії державного військового управління, теорії кризового реагування, з урахуванням загальних та організаційних принципів функціонування вказаної системи, а також принципів соціального проектування систем національної безпеки.

***Ключові слова:** військова безпека; система військової безпеки; загрози військовій безпеці; кризові ситуації у військовій сфері; російсько-українська війна; реагування на загрози військовій безпеці; Сили оборони України.*

Постановка проблеми. В умовах російсько-української війни перед системою воєнної безпеки України постає проблема розроблення і невідкладного впровадження в практику воєнно-політичної діяльності нової парадигми політики національної безпеки, яка б надавала надійні орієнтири для організації ефективного реагування на небезпеки і загрози воєнній безпеці. Йдеться про взаємозв'язок нагального питання гарантування воєнної безпеки з дослідженням проблем теорії та практики розвитку сил оборони України. Недостатня розробленість підходів щодо означених аспектів, недосконалість реформ та відсутність системного наукового аналізу перешкоджають створенню цілісної, гнучкої та ефективної системи забезпечення воєнної безпеки, здатної адекватно реагувати на сучасні і майбутні виклики.

У зв'язку з цим постає наукова проблема, пов'язана з вивченням подальшого розвитку системи забезпечення воєнної безпеки України та обґрунтування окреслених шляхів з урахуванням сучасних геополітичних реалій, досвіду протидії агресії та стратегічних пріоритетів держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій засвідчує, що питанням розвитку сил оборони України

присвячено наукові праці вітчизняних учених, а саме: С. С. Гути [1], О. М. Житника [2], А. О. Пелиха [3], Г. М. Перепелиці [4], А. І. Семенченка [5], А. К. Павліковського [6], В. А. Чигринського [7], М. М. Шевченка [8; 9] та інших. У вказаних працях дослідники акцентують увагу на проблемах теорії воєнної безпеки та практики її забезпечення. На підставі аналізу результатів наукових досліджень [3; 5; 7; 8] можна констатувати, що проектування та конструювання системи забезпечення воєнної безпеки України передбачає використання ідей: теорії війни, теорій національної та воєнної безпеки, теорії державного військового управління, теорії кризового реагування тощо.

Незважаючи на значну кількість праць, у яких досліджуються проблеми теорії та практики забезпечення воєнної безпеки України, можна констатувати брак досліджень, які були б присвячені розгляду теоретико-методологічних засад проектування і конструювання системи забезпечення воєнної безпеки.

Метою статті є комплексний аналіз сучасного стану системи забезпечення воєнної безпеки України, зокрема уточнення функцій системи, а також запропоновано шляхи її вдосконалення передусім на

основі розроблення перспективної моделі системи забезпечення державної безпеки.

Виклад основного матеріалу. У Стратегічному оборонному бюлетені України [10] однією з умов досягнення перспективної моделі Збройних Сил України та інших складових сил оборони визначено постійну ситуаційну обізнаність та досягнення єдиного розуміння всіма складовими сил оборони наявних та прогнозованих загроз у воєнній сфері на стратегічному, оперативному і тактичному рівнях з метою проведення проактивних дій та адекватного реагування з протидії агресії Російської Федерації та її союзників.

Зауважимо, що забезпечення воєнної безпеки України загалом і реагування на небезпеки й загрози воєнній безпеці, кризові ситуації у військовій сфері – це особлива функція державного військового управління. Реалізація цієї функції вимагає відповідного інформаційно-аналітичного забезпечення воєнно-політичної діяльності керівництва Міноборони (системи-реципієнта), а саме: відповідної ситуаційної обізнаності щодо небезпек та загроз воєнній безпеці, кризових ситуацій у військовій сфері; всебічно обґрунтованих оцінок та прогнозів виникнення і тенденцій розвитку загроз, кризових та надзвичайних ситуацій воєнного характеру; варіантів державно-управлінських рішень щодо реагування на них, рекомендацій щодо заходів реактивного та проактивного реагування на загрози, кризові та надзвичайні ситуації воєнного характеру, взаємодії сил оборони із силами безпеки в ході згаданого реагування.

Сьогодні сформовано та функціонує система забезпечення воєнної безпеки України, що є сукупністю органів державної влади, військового управління, а також правових, політичних, соціальних та інших зв'язків між ними, механізмів, інструментів, технологій за допомогою яких здійснюється забезпечення воєнної безпеки.

Результати оцінювання сучасного стану системи забезпечення воєнної безпеки України дають підстави констатувати, що нині основними проблемами функціонування вказаної системи є:

1) на методологічному рівні діяльності суб'єктів забезпечення воєнної безпеки України:

– відсутність систематизованих знань із проблематики загроз гібридного характеру і кризових ситуацій, що загрожують національній безпеці, відповідних знань щодо реагування на згадані загрози та кризові ситуації;

– відсутність методик діагностування та прогнозування кризових ситуацій, що загрожують національній безпеці, а також потенційних каскадних та синергічних ефектів кризових та надзвичайних ситуацій воєнного характеру;

– надання переваги в практиці реагування на загрози воєнній безпеці, кризові ситуації у військовій сфері України технологіям реактивного реагування та відсутність технологій проактивного реагування;

– невизначеність перспективної інформаційної моделі системи забезпечення воєнної безпеки України;

2) на інституційному рівні діяльності суб'єктів забезпечення воєнної безпеки України:

– недосконалість механізмів забезпечення воєнної безпеки;

– недосконалість механізмів організації взаємодії і координації дій суб'єктів забезпечення воєнної безпеки;

3) на організаційному рівні діяльності суб'єктів забезпечення воєнної безпеки України – низький рівень взаємодії та комунікації між структурними підрозділами Міністерства оборони України з питань реагування на кризові ситуації у військовій сфері [1–4; 8; 9].

Подальшим кроком розвитку системи забезпечення воєнної безпеки України є моделювання, проектування та конструювання вказаної системи, що своєю чергою передбачає розроблення перспективної моделі згаданої системи в контексті вимог:

а) гарантування воєнної безпеки і національної стійкості в умовах динамічного безпекового середовища, детерміноване трансформацією війни та міждержавного протиборства;

б) своєчасного й адекватного реагування на загрози воєнній безпеці та кризові ситуації у військовій сфері України;

в) стандартизації процесу реагування на виявлені та прогнозовані загрози воєнній безпеці згідно з нормами протоколів кризового реагування НАТО;

г) технологізації реагування на загрози воєнній безпеці, кризові ситуації, що загрожують національній безпеці України.

У процесі моделювання, проектування та конструювання системи забезпечення воєнної безпеки України необхідно враховувати загальні та організаційні принципи функціонування згаданої системи, а також принципи соціального проектування систем національної безпеки [7].

Загальними принципами діяльності системи забезпечення воєнної безпеки України є:

– законність, цілісність, підзвітність і відповідальність;

– оптимальне поєднання та збалансованість інтересів у сфері національної та воєнної безпеки українського суспільства;

– єдність підходів у формуванні та реалізації заходів з виконання завдань реагування на загрози воєнній безпеці, кризові ситуації у військовій сфері України;

– науковість, системно-комплексний підхід до розвитку системи забезпечення воєнної безпеки України [7].

Спеціальними (організаційними) принципами діяльності системи забезпечення воєнної безпеки України є:

– принцип підпорядкованості місії, функцій та завдань системи забезпечення реагування на кризові ситуації у військовій сфері України положенням національного законодавства у галузі національної безпеки і оборони, національним цілям, визначеним у Стратегії воєнної безпеки України, що забезпечує цілісність вказаної системи, яка охоплена єдиним стратегічним задумом відстоювання національних інтересів у воєнній сфері;

– принцип оптимальної відповідності цілей системи забезпечення реагування на кризові ситуації у військовій сфері України, її структури та функцій завданням реактивного і проактивного реагування на кризи, що загрожують воєнній безпеці, а також логіці організаційно-управлінських процесів взаємодії суб'єктів згаданого реагування;

– принципи плановості і послідовності реалізації державно-управлінського впливу на процеси реактивного і проактивного реагування на кризи, що загрожують воєнній безпеці;

– принцип оперативності, який передбачає своєчасність та адекватність заходів реагування на кризи, що пов'язано із мінливістю зовнішнього і внутрішнього безпекового середовища та потенційними каскадними ефектами реалізації загроз різного характеру, розгортання криз [7].

Принципами соціального проектування системи забезпечення реагування на кризові ситуації у військовій сфері є:

– спрямованість – підпорядкованість визначеній меті і завданням кризового реагування;

– результативність – здатність досягати визначених цілей кризового реагування;

– надійність – здатність з більшою ймовірністю забезпечувати отримання запланованого результату кризового реагування;

– ефективність – здатність давати результати з найменшими затратами часу і засобів;

– принцип врахування всезагальних зв'язків [7].

Місією системи забезпечення воєнної безпеки України є забезпечення певного рівня воєнної безпеки держави, який гарантував би її суверенітет, територіальну цілісність та недоторканість кордонів. Мета функціонування цієї системи досягається реалізацією головної функції – виявлення небезпек і загроз воєнного характеру національним інтересам та їх нейтралізація [3].

Місія системи забезпечення воєнної безпеки України досягається реалізацією певних функцій цієї системи, а саме [3]:

– *цілепокладання*, що реалізовує один із найважливіших принципів системного підходу – смислоутворювальний зміст практики реагування на загрози воєнній безпеці, охоплює цільовизначення й обумовлює потребу в цілереалізації;

– *цільовизначення*, що передбачає визначення цілей реагування на загрози воєнній безпеці;

– *цілереалізації*, що передбачає конструювання відповідних механізмів забезпечення воєнної безпеки;

– *основоположна*, що регулює заходи у сфері забезпечення воєнної безпеки;

– *інформаційна*, що передбачає доведення до керівництва Міністерства оборони України результатів первинної аналітики у сфері міжнародної безпеки, національної безпеки та оборони України, кризових ситуацій, що загрожують національній безпеці;

– *інформаційно-аналітична*, що передбачає доведення до керівництва Міністерства оборони України результатів вторинної аналітики у сфері міжнародної безпеки, національної безпеки та оборони України, кризових ситуацій, що загрожують національній безпеці;

– *програмно-практична*, що забезпечує участь фахівців-аналітиків у підготовці пропозицій щодо реагування на загрози воєнній безпеці та кризові ситуації, що загрожують національній безпеці;

– *організаційно-управлінська*, що забезпечує організацію заходів реагування на кризові ситуації, що загрожують національній безпеці;

– *інтеграційна*, що регулює взаємодію сил оборони із силами безпеки в процесі реагування на загрози національній безпеці і кризові ситуації, що загрожують національній безпеці;

– *діагностична*, що забезпечує виявлення та оцінювання загроз воєнній безпеці, кризових ситуацій у військовій сфері;

– *прогностична*, що забезпечує прогнозування тенденцій розвитку загроз воєнній безпеці, кризових ситуацій у військовій сфері;

– *планування*, що регулює розвиток системи забезпечення воєнної безпеки в контексті еволюції цільових настанов політики національної безпеки і воєнної політики держави;

– *програмно-адаптивна*, що регулює питання розвитку нормативно-правової бази та організаційної структури системи забезпечення воєнної безпеки в контексті еволюції викликів та загроз національним інтересам у воєнній сфері, а також удосконалення інструментів державного реагування на загрози національній безпеці;

– науково-адаптивна, що регулює розвиток підсистеми науково-методичного забезпечення системи забезпечення воєнної безпеки в контексті еволюції викликів та загроз національним інтересам у воєнній сфері;

– координаційна, що забезпечує взаємодію органів військового управління, що опікуються питаннями реагування на загрози воєнній безпеці;

– інформатизації, що гарантує формування умов використання інформаційних і аналітичних технологій в інтересах забезпечення воєнної безпеки;

– моніторингу, що спрямована на виявлення викликів, загроз та небезпек воєнній безпеці, кризових ситуацій у військовій сфері;

– комунікації суб'єктів реагування на загрози воєнній безпеці, кризові ситуації у військовій сфері, що спрямована на створення умов для інформаційної взаємодії, зорієнтованої на обмін необхідною та релевантною аналітичною інформацією про безпекову ситуацію між суб'єктами згаданого реагування.

Основними суб'єктами реагування на загрози воєнній безпеці, кризові ситуації у військовій сфері є структурні підрозділи Міністерства оборони України та інші складові сил оборони, як-от: Генеральний штаб ЗСУ, Сухопутні війська, Повітряні війська, Військово-Морські Сили, Десантно-штурмові війська, Сили спеціальних операцій, Сили територіальної оборони, Сили безпілотних систем, Сили підтримки та сили логістики, Медичні сили, Війська зв'язку та кібербезпеки.

З огляду на особливі завдання, що законодавчо покладено на сили оборони України, а також на специфічність способів і засобів їх виконання, особливу увагу варто звернути на військову взаємодію. Ця форма взаємодії охоплює виконання бойових, спеціальних, службово-бойових та службових завдань. Військова взаємодія визначається як координовані дії військ (сил), налаштовані на досягнення цілей задач, часу, місця і методів виконання завдань для досягнення цілей служби та/або мети операції. Залежно від масштабу воєнних дій, розрізняють тактичну, оперативну та стратегічну взаємодію, з якими пов'язано певні цілі військових дій. Порядок взаємодії, повноваження посадових осіб і форми взаємодії визначено наказом Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України [11].

Удосконалення системи забезпечення воєнної безпеки України в сучасних умовах передбачає розроблення та впровадження в практику державного військового управління перспективної моделі системи забезпечення воєнної безпеки, яка містить такі складові: функціональну, інформаційну, інституційну моделі.

Перспективна функціональна модель системи забезпечення воєнної безпеки передбачає функціонування вказаної системи у двох режимах [9]: проактивного реагування на загрози воєнній безпеці, кризові ситуації у військовій сфері; реактивного реагування на загрози воєнній безпеці, кризові ситуації у військовій сфері.

Ця модель структурно охоплює три блоки:

Рефлексивний блок: соціально-психологічні механізми усвідомлення проблематики реагування на загрози воєнній безпеці, кризові ситуації у військовій сфері, інформаційно-аналітичний механізм та механізм науково-методичного забезпечення реагування на загрози воєнній безпеці, кризові ситуації у військовій сфері.

Організаційно-управлінський блок: правовий, організаційний, інституційний механізми, механізм розвитку та механізми керування системою забезпечення реагування на загрози воєнної безпеки, а саме: механізм кадрового, адміністративного, технічного та ресурсного забезпечення.

Інструментальний блок: механізми забезпечення кібербезпеки, механізми взаємодії між суб'єктами реагування на загрози воєнній безпеці і кризові ситуації у військовій сфері, механізми реактивного та проактивного реагування на загрози воєнній безпеці і кризові ситуації у військовій сфері.

Перспективна інформаційна модель системи забезпечення воєнної безпеки передбачає:

1) комплексне застосування в інтересах реактивного та проактивного кризового реагування на загрози воєнній безпеці і кризові ситуації у військовій сфері первинної, вищої, масової, військової та безпекової, стратегічної та ситуаційної аналітики;

2) розроблення паспортів загроз воєнній безпеці та технологій реагування на них;

3) розроблення паспортів кризових ситуацій у військовій сфері та технологій на них.

Перспективна інституційна модель системи забезпечення воєнної безпеки структурно охоплює такі механізми, як-от: інформаційного та інформаційно-аналітичного забезпечення реагування на загрози воєнній безпеці і кризові ситуації у військовій сфері; забезпечення управлінської взаємодії суб'єктів реагування на загрози воєнній безпеці і кризові ситуації у військовій сфері; забезпечення комунікації суб'єктів реагування на загрози; забезпечення військової взаємодії складових сил оборони; механізм науково-методичного забезпечення реагування; інформаційно-технологічного забезпечення; забезпечення кібербезпеки суб'єктів реагування.

Напрямами впровадження перспективної моделі системи забезпечення воєнної безпеки України є: політико-правове конструювання – розроблення/

вдосконалення нормативно-правової бази у сфері забезпечення воєнної безпеки; структурно-функціональне конструювання – створення нових елементів, структур, підсистем, механізмів забезпечення воєнної безпеки України та встановлення зв'язків між ними; просторове та часове конструювання – розміщення створення нових елементів, структур, підсистем, механізмів забезпечення воєнної безпеки України в структурі сектору безпеки і оборони; організаційне конструювання – формування алгоритмів функціонування системи забезпечення воєнної безпеки України; операційно-діяльнісне конструювання – розроблення правил і принципів діяльності у сфері забезпечення воєнної безпеки України [7; 9].

Очікуваними результатами впровадження перспективної моделі системи забезпечення воєнної безпеки України, є:

- створення інституційних спроможностей на стратегічному, оперативному та тактичному рівнях, що забезпечить своєчасне і адекватне реактивне та проактивне реагування на загрози воєнній безпеці і кризові ситуації у військовій сфері;

- комплексне застосування в інтересах реактивного та проактивного реагування на загрози воєнній безпеці і кризові ситуації у військовій сфері первинної, вищої, масової, військової та безпекової, стратегічної та ситуаційної аналітики;

- паспортизація загроз воєнній безпеці, кризових ситуацій у військовій сфері та технологізація реагування на них;

- імплементація організаційна структура системи забезпечення воєнної безпеки відповідатиме стандартам НАТО у сфері кризового менеджменту;

- технічне оснащення відповідних підрозділів для ефективної реалізації функцій системи забезпечення воєнної безпеки України забезпечено та інтегровано з іншими силами сектору безпеки і оборони;

- механізм інформаційно-аналітичного забезпечення воєнної безпеки, механізми забезпечення комунікації, військової взаємодії складових сил оборони функціонують і включені до сектору безпеки і оборони.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проведене дослідження дало змогу констатувати, що актуальними теоретико-методологічними проблемами розвитку системи забезпечення воєнної безпеки України є: відсутність систематизованих знань з проблематики загроз гібридного характеру і кризових ситуацій, що загрожують національній безпеці, відповідних знань щодо реагування на згадані загрози та кризові ситуації; відсутність методик діагностування та прогнозування кризових ситуацій, що загрожують національній безпеці, а також потенційних каскадних та синергічних ефектів

кризових та надзвичайних ситуацій воєнного характеру; надання переваги в практиці реагування на загрози воєнній безпеці, кризові ситуації у військовій сфері України технологіям реактивного реагування та відсутність технологій проактивного реагування; невизначеність перспективної інформаційної моделі системи забезпечення воєнної безпеки України; недосконалість механізмів забезпечення воєнної безпеки; недосконалість механізмів організації взаємодії і координації дій суб'єктів забезпечення воєнної безпеки; низький рівень взаємодії та комунікації між структурними підрозділами Міністерства оборони України з питань реагування на кризові ситуації у військовій сфері.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в теоретико-методологічному обґрунтуванні механізмів забезпечення комунікації та військової взаємодії складових сил оборони України.

Список використаних джерел

1. Гута С. С. Державне управління в умовах кризових ситуацій, зумовлених воєнно-політичними чинниками: дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.01. Київ : НАДУ, 2020. 224 с.

2. Житник О. М. Формування державної політики національної безпеки в умовах трансформацій у військовій сфері. Автореферат дис. ... канд. наук. з держ. упр. 25.00.02. Київ : МАУП, 2021. 20 с.

3. Пелих А. О. Воєнно-політичні моделі держав в управлінні національною безпекою євроатлантичних і пострадянських країн : дис. ... канд. наук з держ. упр.: 25.00.01. Київ : НАДУ, 2017. 254 с.

4. Перепелиця Г. М. Україна – Росія: війна в умовах співіснування. Київ: Видавничий дім «Стилос», 2017. 880 с.

5. Семенченко А. І. Методологія стратегічного планування у сфері державного управління забезпеченням національної безпеки України: монографія. Київ : НАДУ, 2008. 428 с.

6. Системотехніка оцінки воєнної безпеки та ескізного проектування її стратегії / Горбунов Є. А., Пеньковський В. І., Павліковський А. К. [та ін.]; за загальною ред. А. Горбунова Київ: Майстер книг, 2015. 185 с.

7. Чигринський В. А. Теоретичні засади соціального проектування системи забезпечення національної безпеки в умовах динамічного безпекового середовища. *Virtus*. 2020. № 45. С. 240–244.

8. Шевченко М. М., Галушко С. О., Шерстюк Є. І. Розвиток системи забезпечення реагування на кризові ситуації у воєнній сфері України: актуальні проблеми та шляхи їх розв'язання. *Досвід застосування збройних сил у світових війнах і воєнних конфліктах ХХ – початку ХХІ ст.: тенденції та*

закономірності: матеріали міжвузівського науково-практичного семінару (Київ, 25 травня 2023 р.). Київ: ЦП «Компринт», 2023. Вип. 12. С. 271–284.

9. Шевченко М. М., Кочерга Д. А. Кризи, що загрожують національній безпеці України у воєнній сфері та національна рамка реагування на них. *Досвід застосування збройних сил у світових війнах і воєнних конфліктах XX – початку XXI ст.: тенденції та закономірності*: матеріали міжвузівського науково-практичного семінару (Київ, 25 травня 2023 р.). Київ: ЦП «Компринт», 2023. Вип. 12. С. 285–310.

10. Указ Президента України «Про Стратегічний оборонний бюлетень України»: від 17 вересня 2021 року № 473/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/473/2021#n17> (дата звернення: 12.02.2024)

11. Про затвердження доктрини застосування сил оборони держави: Наказ Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України від 17.08.2018 № 20.

References

1. Huta, S. S. (2020). *Derzhavne upravlinnia v umovakh kryzovyyh sytuatsiy, zumovlenykh voyenno-politychnymu chinnykamy* [Public administration in crisis situations caused by military and political factors] PhD thesis. Kyiv : NADU. 224 p. [in Ukrainian].

2. Zhytnyk, O. M. (2021). *Formuvannia derzhavnoi polityky natsionalnoi bezpeky v umovakh transformatsii u viiskovii sferi* [Formation of state national security policy in the context of transformations in the military sphere] PhD thesis. Kyiv : MAUP. 20 p. [in Ukrainian].

3. Pelykh, A. O. (2017). *Voienno-politychni modeli derzhav v upravlinni natsionalnoiu bezpekoiu yevroatlantychnykh i postradianskykh krain* [Military-political models of states in managing national security of Euro-Atlantic and post-Soviet countries]. PhD thesis. Kyiv : Natsionalna akademiia derzhavnoho upravlinnia. 254 p. [in Ukrainian].

4. Perepelytsia, H. M. (2017). *Ukraina – Rosiia: vina v umovakh spivnysuvannia* [Ukraine – Russia: war in conditions of coexistence]. Kyiv : Stylos. 880 p. [in Ukrainian].

5. Semenchenko, A. I. (2008). *Metodolohiia stratehichnoho planuvannia u sferi derzhavnoho upravlinnia zabezpechenniam natsionalnoi bezpeky Ukrainy* [Methodology of strategic planning in the field of public administration for ensuring the national security of Ukraine] monohrafiia. Kyiv : NADU. 428 p. [in Ukrainian].

6. Horbunov, Ye. A., Penkovskiy, V. I., Pavlikovskiy, Ustyomenko, O. V., Kovalchuk, P. A. (2015). *Systemotekhnika otsinky voiennoi bezpeky ta eskiznoho proektuvannia yii stratehii* [Systems engineering for military security assessment and preliminary design of its strategy]. Kyiv : Maister knykh, 185 p. [in Ukrainian].

7. Chyhryn'skyi, V. A. (2020). *Teoretychni zasady sotsialnoho proektuvannia systemy zabezpechennia natsionalnoi bezpeky v umovakh dynamichnoho bezpekovooho seredovysshcha* [Theoretical principles of social design of the national security system in a dynamic security environment]. *Virtus*. No 45. pp. 240–244 [in Ukrainian].

8. Shevchenko, M. M., Halushko, S. O., Sherstiuk, Ye. I. (2023). *Rozvytok systemy zabezpechennia reahuvannia na kryzovi sytuatsii u voiennoi sferi Ukrainy: aktualni problemy ta shliakhy yikh rozviazannia* [Development of a system for ensuring response to crisis situations in the military sphere of Ukraine: current problems and ways to solve them]. *Dosvid zastosuvannia zbroinykh syl u svitovykh viinakh i voiennykh konfliktakh XX – pochatku XXI st. : tendentsii ta zakhomirnosti: materialy mizhvuzivskoho naukovo-praktychnoho seminaru* (Kyiv, 25 May 2023). Kyiv: TsP «Komprynt», No 12. pp. 271–284 [in Ukrainian].

9. Shevchenko, M. M., Kocherha, D. A. (2023). *Kryzy, shcho zahrozhuut natsionalni bezpetsi Ukrainy u voiennoi sferi ta natsionalna ramka reahuvannia na nykh* [Crises that threaten the national security of Ukraine in the military sphere and the national framework for responding to them]. *Dosvid zastosuvannia zbroinykh syl u svitovykh viinakh i voiennykh konfliktakh XX – pochatku XXI st. : tendentsii ta zakhomirnosti: materialy mizhvuzivskoho naukovo-praktychnoho seminaru* (Kyiv, 25 May 2023). Kyiv: TsP «Komprynt», No 12. pp. 285–310 [in Ukrainian].

10. Указ Президента України «Про Стратегічний оборонний бюлетень України» від 17.09.2021 № 473/2021 [Decree of the President of Ukraine «On the Strategic Defense Bulletin of Ukraine» service dated 17.09.2021 No 473/2021]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/473/2021#n17> (accessed 12 February 2025) [in Ukraine].

11. Наказ Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України «Про затвердження доктрини застосування сил оборони держави» від 17.08.2018 No 20 [Order of the Supreme Commander-in-Chief of the Armed Forces of Ukraine «On the approval of the doctrine of the use of state defense forces» service dated 17.08.2018 No 20] [in Ukraine].

Стаття надійшла до редакції / Received: 13.03.2025

Прорецензовано / Revised: 21.03.2025

Схвалено до друку / Accepted: 31.03.2025

Kocherha Danylo

Head of the Capability Development Planning Service
Department of Strategic and Medium-Term Planning
and Compatibility with NATO Military Structures
Main Directorate of the National Guard of Ukraine

DEVELOPMENT OF THE MILITARY SECURITY SYSTEM OF UKRAINE: CURRENT PROBLEMS AND WAYS TO SOLUTIONS

The article specifies the functions of the military security system, the list of which includes: goal setting, goal definition, goal implementation, information, information-analytical, program-practical, organizational-management, integration, diagnostic, prognostic, planning, program-adaptive, scientific-adaptive, coordination, informatization, monitoring of subjects of response to threats to military security, crisis situations in the military sphere.

It is proved that the design and construction of the military security system should be carried out within the framework of the theory of war, theories of international and national security, the theory of state military management, the theory of crisis response, taking into account the general and organizational principles of the functioning of the specified system, as well as the principles of social design of national security systems.

The conducted research made it possible to state that the current theoretical and methodological problems of the development of the military security system of Ukraine are: the lack of systematized knowledge on the

issues of hybrid threats and crisis situations that threaten national security, relevant knowledge on responding to the aforementioned threats and crisis situations; the lack of methods for diagnosing and predicting crisis situations that threaten national security, as well as potential cascading and synergistic effects of crisis and emergency situations of a military nature; giving preference in the practice of responding to threats to military security, crisis situations in the military sphere of Ukraine to reactive response technologies and the lack of proactive response technologies; uncertainty of the prospective information models of the military security system of Ukraine; imperfection of mechanisms for ensuring military security; imperfection of mechanisms for organizing interaction and coordination of actions of military security entities; low level of interaction and communication between structural units of the Ministry of Defense of Ukraine on issues of responding to crisis situations in the military sphere.

Keywords: *military security; military security system; threats to military security; crisis situations in the military sphere; russian-ukrainian war; response to threats to military security; Defense Forces of Ukraine.*